

WOORD, KLANK & BEELD

CD KLASSIEK

Sonates
Franz Schubert

Andreas Staier, wereldberoemd klavecijnist, bespeelt hier een replica van een pianoforte naar een model van Conrad Graf, de beroemdste Weense klavierbouwer ten tijde van Schubert. Het instrument dateert uit 1827, zag dus het licht op haast hetzelfde moment als Schuberts werken die Staier ermee uitvoert. Dat zijn om te beginnen de Sonate opus 78, beter bekend als Fantasie in sol groot (D 894). Want met de naamgeving van die sonate werd nogal wat gesold in de negentiende eeuw. Het is prachtige muziek, met mooie melodieën zoals slechts Schubert die schrijven kon. Maar in 1827 is de dood van de componist al heel dichtbij. Twee jaar later zal hij komen te overlijden en zoals in zijn 'laatste kwartetten' zijn er ook momenten waarin die prachtige welluidende sfeer ruw wordt doorbroken door angstige, scherpe dissonanten. Die klinken op pianoforte haast nog sterker dan op het moderne klavier. Bijzonder mooi

vertolkt Staier ook het allegro moderato van het heerlijk dromerige menuet dat zelf weer gevolgd wordt door een bijzonder hups allegretto.

Het tweede deel van de cd bestaat uit de postuum gepubliceerde *Vier Impromptus opus 142* (D 935). Eigenlijk hadden die oorspronkelijk een eenheid moeten vormen met de meer bekende eerste *Vier Impromptus opus 90* (D 899), maar dat is er nooit van gekomen. Toen Schubert deze composities naar zijn uitgever zond, werden ze als te moeilijk beschouwd. Ze gingen pas jaren na zijn dood eindelijk in druk.

Lange tijd werd gedacht dat deze vier werken eigenlijk samen een sonate vormden, al is deze onderstelling vandaag voorbijgestreefd. Wat er ook van zijn mag, het is mooie muziek en typisch Schubertiaans. De Graf-pianoforte klinkt knap en wendbaar, zoals je nooit op een modern klavier met veel meer mogelijkheden zou kunnen doen. Staier's speelwijze is gewoon top en maakt dat deze *impromptus* niets verliezen van hun frisheid. Ja, ze blijven krokant en pittig van begin tot einde. Het klinkt allemaal licht en gaaf, transparant. Kortom, van deze Schubertopname zijn we vol. (JC)

Franz Schubert, *Impromptus Opus 142, Sonate Opus 78*, door Andreas Staier (pianoforte), harmonia mundi, HMC 902021, 19,95 euro.

CD KLASSIEK

Violkwartetten
Joseph Haydn

Omstreeks de tijd van zijn tweede celloconcert schrijft Joseph Haydn opnieuw een reeks violkwartetten. De eerdere werken in dit genre liggen dan al een hele poos achter hem, en de tijden zijn ook helemaal veranderd. Haydn zelf voelt dit aan, want hij schrijft over zijn nieuwe violkwartetten dat ze „in een nieuwe heel aparte stijl geschreven zijn”. Nu kan dit uiteraard gewoonweg een publicitaire uitspraak zijn, maar Haydn was geen bluffer. Dat de componist een evolutie doormaakte in zijn benadering van het toen zeer geliefde huiselijke genre van het strijkkwartet, wordt perfect helder door de drie prachtige werken te beluisteren

die het formidabel op elkaar ingespeelde Jerusalem Quartet bundelde op zijn laatste cd.

Opus 20 dateert uit 1770, opus 33 uit 1781 en opus 76 tenslotte uit de gouden jaren negentig. Deze werken overspannen dertig jaar van Haydn's leven. Zo zien we hem evolueren van een dramatische en ietwat geleerde stijl naar een meer humoristische, 'volkse' benadering waarin Haydn graag prikkjes uitdeelt en verrassend uit de hoek kan komen. Hij is op dat ogenblik bekend in zowat geheel Europa en mag eindelijk vrijuit zijn gang gaan. Dat zijn energie op rijpe leeftijd nog steeds heel groot is, bewijst absoluut het strijkkwartet uit 1796-1799. De Franse Revolutie heeft de wereld in brand gestoken en geen mens weet waar dit eindigen moet. (JC)

Joseph Haydn, *String Quartets Volume 2. Opus 20, nummer 5. Opus 33, nummer 3. Opus 76, nummer 5*, door het Jerusalem Quartet, harmonia mundi, HMX2962030, 13,90 euro.

BOEK GESCHIEDENIS

Churchill
Ingrid Baraitre

Ingrid Baraitre, historica en lauteur van dit lijvige, oorspronkelijk Nederlandstalige werk over Winston Churchill, viel

al eerder op met puike geschiedenisboeken over de Tweede Wereldoorlog. Het leven van Winston Churchill, door het publiek in 2002 verkozen tot De Grootste Brit aller tijden, omvat natuurlijk veel meer dan de tweede wereldbrand. Toch lijkt het dat Churchill steeds op z'n best was tijdens oorlogen. Piepjong vocht hij in Sudan en werd hij gevangengenomen tijdens de Zuid-Afrikaanse Boerenoorlog. Tijdens de Grote Oorlog bekleedde hij meerdere ministerposten. Het boek toont dat Churchill ook een politieke weerhaan was, niet vies om van partij te veranderen om zijn parlamentszetel te kunnen behouden.

De hoofdmoot van het verhaal bestaat uit Churchills strijd tegen het nazisme, van wie hij het gevaar al in 1933 inzag. Op 13 mei 1940 neemt hij de teugels in handen van het oorlogskabinet.

De auteur schreef geen hagiografie. We leren sir Winston kennen als een nukkig, gesloten en genadeloos mens. Ook interessant is de

aandacht die er gaat naar de Churchill van na de oorlog en zijn rol in het op gang komen van de Koude Oorlog. De Brit blijkt er rekening mee gehouden te hebben dat er opnieuw oorlog zou moeten gevoerd worden op Europees grondgebied. Leesvoer voor lange winteravonden. (EDS)

Ingrid Baraitre, *Churchill. Zijn tocht met het noodlot*, Lannoo, Tielt, 2009, 536 blz., 24,95 euro, 978 90 209 8442 2.

BOEK GESCHIEDENIS

Markante landgenoten
Davidsfonds

Roets is een vervlaamsing van het Engelse roots, wortels. De Roetskalender werd in 2005 als merknaam gedeponeerd voor een historische weekkalender die op een spitse manier het verleden wil leren kennen.

Dit boek bundelt de biografieën van Vlaamse figuren en fenomenen uit een ver en minder ver verleden. Nooit saai, vaak verrassend en steeds snedig gebracht. We leren zo opnieuw de bekende namen, maar ook heel wat minder bekende grootheden zoals Gustaaf Magnel, wereldexpert in gewapend beton, en Sylvère Maes, de eerste Vlaming die de *Tour de France* won.

Natuurlijk zijn de tekstjes te kort om alles in te sluiten, maar dagelijks een bladzijde lezen bevordert je kennis én je kansen om ooit een quiz te winnen! (EDS)

De Markanten, Davidsfonds, Leuven, 2009, 302 blz., 24,95 euro, ISBN 978 90 5826 654 5.

BOEK SPIRITUALITEIT

Leven met Jezus
Suzanne van der Schot

Op haar tweeëntwintigste had de Nederlandse Suzanne van der Schot (geboren in 1973) een katholiek vriendje, die haar eens meenam naar de kerk.

Wonderlijk genoeg voelde zij, die voordien niet zoveel van het christelijk geloof moest hebben, er zich thuis, en vanaf dan kon het niet radicaal genoeg gaan op haar levensweg. Enkele jaren later trad ze binnen in een contemplatief klooster in Parijs, waar ze het echter na een jaar alweer voor bekeken hield. Ze vond zelf dat ze niet geschikt was voor het kloosterleven. Wellicht speelde haar (Hollandse?) afkeer van autoriteit mee. Toch werd een gebedsleven essentieels voor haar.

Over deze periode schreef Van der Schot eerder al een boek, maar nu brengt ze zonder schroom een relaas uit over (haar) dagelijkse leven met Jezus. Ze bekijkt de vele facetten van Jezus, openhartig en zonder dogmatische agenda. Wat heeft zij te verdedigen? Ze werkt immers niet voor de Kerk, maar als leerkracht voor migrantenjongeren uit Amsterdam-Oost, en bewoont er een flatje.

Jezus' boodschap en leven krijgen zin in het concrete dagelijks leven. Daarover is het in dit boek te doen. Van der Schot geeft eerlijk toe dat ze al te lang naar God op

zoek is geweest en aan Jezus voorbijging. Hem te leren kennen, daar gaat het om.

Haar ongeveinsde liefde voor het gebed en de eucharistie, die terzijde meeklinken, vallen op. Het is ook geen aanstellerij, maar een eerlijke zoektocht. Schrijfster is ook streng voor zichzelf als ze zich meet aan het evangelie: „Waarom praat ik toch nooit met vrienden, familie, collega's over mijn geloof, terwijl het toch zo'n groot rol speelt in mijn leven?”

O ja, de minnaar, de monnik en de rebel uit de titel slaan natuurlijk op dezelfde man, Jezus. (EDS)

Suzanne van der Schot, *De minnaar, de monnik en de rebel. Dagelijks leven met Jezus Christus*, Nw A'dam, Amsterdam, 2009, 188 blz., 16,50 euro, ISBN 978 90 468 0612 8.